



**ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΑΘΗΝΑΣ**

ΗΜΕΡΙΔΑ ΟΡΣΑ –ΕΒΕΑ ΜΕ ΘΕΜΑ: ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ – ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΗ
ΟΜΙΛΙΑ ΔΑΝΑΗΣ ΑΝΤΩΝΑΚΟΥ, ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΥ ΟΡΣΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:
«Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΤΤΙΚΗ 2020». ΑΘΗΝΑ: 7/12/2010

Στα πλαίσια της έρευνας που διεξάγεται στον Οργανισμό Αθήνας για το
Ρυθμιστικό 2020 για τη βιομηχανία-καινοτομία, τίθενται συγκεκριμένα
κομβικά ζητήματα:

**1. Ποια είναι η σχέση χωρικών – οικονομικών εξελίξεων με τη
βιομηχανία- καινοτομία.**

Η πρόσφατη κρίση ανέδειξε ιδιαίτερα τη μεγάλη σημασία μιας ισχυρής,
ανταγωνιστικής και διαφοροποιημένης βιομηχανικής παραγωγικής αλυσίδας
για την ανταγωνιστικότητα της Ε.Ε. και τη δημιουργία θέσεων εργασίας .
Ανάμεσα στις πρωτοβουλίες που θα παίξουν το ρόλο καταλύτη για την
υλοποίηση της νέας ευρωπαϊκής πολιτικής που ανακοινώθηκε πρόσφατα,
είναι:

- Η Ένωση καινοτομίας
- Μια βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης και
της πράσινης ανάπτυξης .

Ο σχεδιασμός για το ρυθμιστικό Αθήνας –Αττικής 2020 πρέπει να πάρει υπ’
όψη τις τελευταίες οικονομικοκοινωνικές εξελίξεις, μιας και πρόκειται να
έχουν επιπτώσεις στην πόλη, όπως έχει αποδειχθεί και στο παρελθόν.

Η βιομηχανική περίοδος της οικονομίας κατά τη μακρόχρονη πορεία της,
χαρακτήρισε διεθνώς την εξέλιξη των πόλεων.

Μια σύντομη αναδρομή:(Πηγή Α. Γοσποδίνη , 2008).

Η πόλη του 50, 60 και 70 χαρακτηρίζεται διεθνώς από τον διαχωρισμό των
χρήσεων, το λεγόμενο zoning, που επηρέασε σημαντικά τη δομή της . Τότε

έχουμε και την 1^η γενιά υπηρεσιών. Η ανάπτυξή τους οδήγησε στη διόγκωση, κυρίως καθ' ύψος, των κέντρων των πόλεων.

Στις δεκαετίες 70 και 80 των κρίσεων του ΟΠΕΚ, η 2^η γενιά υπηρεσιών επιτάχυνε την εξειδίκευση εργασίας και εξωτερίκευσε την παραγωγή από το φορντικό σύστημα. Έχουμε νέες παραγωγικές υπηρεσίες όπως διοίκηση, μάρκετινγκ, νομικές υπηρεσίες και αγορά ακινήτων που προκάλεσαν παραγωγικές επιπτώσεις. Στο διεθνή χώρο δημιουργήθηκαν παγκοσμιούπολεις, όπως η Ν. Υόρκη, το Λονδίνο, το Τόκιο.

Η 3^η γενιά υπηρεσιών που αναδύεται τη δεκαετία του 90 στην πορεία της παγκοσμιοποίησης, συγκροτεί τις λεγόμενες νέες αστικές οικονομίες. Αυτές αφορούν κυρίως στην καινοτομία, στην υψηλή τεχνολογία και τεχνογνωσία (ICT's, multimedia, τηλεπικοινωνίες), στις δημιουργικές βιομηχανίες ντιζάϊν, στην παραγωγή και κατανάλωση πολιτισμού και ελεύθερου χρόνου και στις ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες σε παγκόσμιο επίπεδο. Σε κοινωνικό επίπεδο αρχίζει να δημιουργείται μια νέα μεσαία τάξη που χαρακτηρίζεται από νέους κώδικες και ευαισθησία σε ζητήματα πολιτιστικής κληρονομιάς και προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.

Οι παρενέργειες του zoning , η αυξανόμενη περιβαλλοντική τεχνογνωσία και η περιβαλλοντική προσαρμογή της βιομηχανίας, συνέβαλαν ήδη από το 90 στην προώθηση πολεοδομικών πολιτικών ανάμειξης των χρήσεων.

Από τη δεκαετία του 90 βρισκόμαστε μπροστά σε ένα νέο ολοκληρωμένο σύστημα που συνδυάζει την παραγωγή με τις υπηρεσίες, την υψηλή τεχνολογία και την τεχνογνωσία και αποτελεί την οικονομική καινοτομία - ατμομηχανή ανάπτυξης της μεταβιομηχανικής πόλης. Διεθνώς έχουμε την ανάδειξη ως κόμβων-υπηρεσιών , πόλεων όπως η Βαρκελώνη και το Μιλάνο. Στο εσωτερικό των πόλεων δημιουργούνται συγκεντρώσεις επιχειρήσεων, τα λεγόμενα clusters νέων οικονομικών δραστηριοτήτων που

δρουν σαν καταλύτης για την ανάπλαση και αναζωογόνηση υποβαθμισμένων κεντρικών περιοχών.

Την ίδια εποχή αρχίζει η τάση μετεγκατάστασης των παραδοσιακών βιομηχανιών έξω από τις αναπτυγμένες χώρες, προς τις οικονομικά αναπτυσσόμενες περιοχές, η οποία οδήγησε σε μεγάλες διεθνείς κοινωνικοοικονομικές αναδιαρθρώσεις.

Ταυτόχρονα συνυπήρχαν βέβαια και πολιτικές συγκράτησης των βιομηχανιών, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της ανάπτυξης και με τις στρατηγικές των διαφόρων περιοχών και χωρών.

Η χρηματοοικονομική κρίση που διάγουμε, οδήγησε πλέον στη σαφή διατύπωση της σύγχρονης ολοκληρωμένης στρατηγικής «Ευρώπη 2020» με επίκεντρο στη βιομηχανική της ανάπτυξη με προστασία περιβάλλοντος και πράσινο προσανατολισμό.

Η ανάπτυξη αυτού του τύπου προσιδιάζει στα χαρακτηριστικά της Αττικής και αποτελεί πρόκληση και ευκαιρία για το Ρυθμιστικό της Αθήνας.

2. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά, ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της Αττικής.

Για την χώρα μας γενικότερα και για την Αθήνα –Αττική οι εξελίξεις και οι σχέσεις μεταξύ βιομηχανίας-καινοτομίας- πόλης, ακολουθούν τις αντίστοιχες διεθνείς, παρ' όλο που δεν συγχρονίζονται πάντα με αυτές.

Σχετικά με το σχεδιασμό χρειάζεται να μειωθεί η υστέρηση που παρατηρείται για την υλοποίησή του.

Σημαντική πρόοδο σ' αυτήν την κατεύθυνση αποτελεί η νέα μητροπολιτική διακυβέρνηση που καθιερώνεται με την εφαρμογή του Καλλικράτη από τις αρχές του 2011.

Στο μεταξύ παρ' όλα τα προβλήματα η Αττική συνεχίζει να χαρακτηρίζεται από τις βιομηχανίες της, οι οποίες σύμφωνα με προγενέστερα της κρίσης

στοιχεία, συγκεντρώνουν το 40% περίπου των απασχολουμένων στη βιομηχανία όλης της χώρας.

Παρά τις πολιτικές για την αποκέντρωση, η περιφέρεια Αττικής:

- Συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού και των παραγωγικών δραστηριοτήτων και διαθέτει το μεγαλύτερο μέρος του οικονομικά ενεργού πληθυσμού με τα υψηλότερα προσόντα και το επίπεδο εκπαίδευσης και για τα δύο φύλα.
- Διαθέτει το μεγαλύτερο ποσοστό των Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, της ερευνητικής υποδομής και των τεχνολογικών κέντρων και εργαστηρίων.

Η ύπαρξη περιοχών υπό αποβιομηχάνιση, ή περιοχών με κενά βιομηχανικά κτήρια, επιτρέπει την αναζωογόνησή τους και τη δημιουργία σύγχρονων και καινοτόμων εγκαταστάσεων βιομηχανικών χρήσεων, και clusters των νέων αστικών οικονομιών.

Η γεωγραφική θέση της Αττικής έχει σημαντικά πλεονεκτήματα κυρίως σε σχέση με τα Βαλκάνια και το Μεσογειακό χώρο.

Η Αττική διαθέτει το μεγαλύτερο αεροδρόμιο της Χώρας και το πολύ σημαντικό για την ευρύτερη περιοχή λιμάνι του Πειραιά.

Η Αττική όπως συμβαίνει με τα μεγάλα αστικά κέντρα, εξασφαλίζει στη βιομηχανία εγγύτητα με τις αγορές των συντελεστών παραγωγής (υλικά, εργατικό δυναμικό) αλλά και τις αγορές των προϊόντων, διαθέτει σχετικά με την υπόλοιπη χώρα ανεπτυγμένα δίκτυα μεταφορών, ικανοποιητικές υποδομές, με αποτέλεσμα χαμηλότερο κόστος παραγωγής και διάθεσης των προϊόντων τους καθώς και δυνατότητα πρόσβασης στις ICT τις σύγχρονες δηλαδή τεχνολογίες πληροφορικής. (Καλογήρου-Μανδαράκα).

Στην Αττική, κυρίως κατά την τελευταία δεκαετία, έχουμε επίσης ανάπτυξη νέων αστικών οικονομιών που συνίσταται :

1. στα σχεδιασμένα διάσπαρτα εντός Αττικής clusters αθλητισμού, πολιτισμού και δραστηριοτήτων ελεύθερου χρόνου που μας άφησε το mega-event των Ολυμπιακών Αγώνων με όλα τα προβλήματα αξιοποίησης που πρέπει ακόμα να επιλυθούν και

2. στα αυτογενή clusters που αφορούν σε επιχειρήσεις:

α. πολιτισμού και ελεύθερου χρόνου,

β. υψηλής τεχνολογίας και τεχνογνωσίας και

γ. ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών υψηλού επιπέδου, που αναπτύχθηκαν κυρίως την τελευταία δεκαετία , σε κεντρικές περιοχές της Αθήνας (Λ. Κηφισίας, Ψυρρή, Λ. Πειραιώς κλπ.).

Μειονεκτήματα της Αττικής: Σήμερα το αίτημα για περιφερειακή αποκέντρωση της χώρας είναι ακόμα επίκαιρο, χρειάζονται όμως αρθρωμένες μεταξύ τους αναπτυξιακές και χωροταξικές πολιτικές που να παίρνουν υπ' όψη τις συνθήκες κρίσης στην οποία βρισκόμαστε.

Μειονεκτήματα για νέες περιοχές βιομηχανίας στην Αττική, εφ' όσον μάλιστα δεν ενσωματώνουν καινοτομία και περιβαλλοντική προστασία, αποτελούν:

- ο περιορισμένος χώρος, σε συνδυασμό: με αναπτυξιακές επιλογές όπως είναι ο πολιτισμός και ο τουρισμός, με περιβαλλοντικές επιλογές, καθώς και με χωροταξικές επιλογές μεγάλου βάρους για το μέλλον της Αττικής όπως οι επιλογές για τη συμπαγή πόλη και τη διατήρηση της αγροτικής γης.
- οι υψηλές τιμές γης και οι πιέσεις που δέχεται η βιομηχανία από το real estate και χρήσεις όπως οι μεγάλες εμπορικές επιφάνειες.

Μειονεκτήματα επίσης αποτελούν:

- ο κατακερματισμός της ιδιοκτησίας ιδιωτικής γης και η έλλειψη δημόσιας γης στις κεντρικές περιοχές της πόλης, που εμποδίζουν την εφαρμογή παρεμβάσεων μεγάλης κλίμακας και σχεδιαστικής καινοτομίας.
- Οι καθιερωμένες πελατειακές σχέσεις που αντιστέκονται για δεκαετίες στον εκσυγχρονισμό των παλιών μοντέλων αστικής διακυβέρνησης.

Σε σχέση με τις περιφέρειες της Έ.Ε των 15, η Αττική όπως και οι άλλες περιφέρειες της χώρας, μειονεκτεί ως προς τις συνθήκες μεταφοράς των προϊόντων και εμπορευμάτων, το μικρό μερίδιο των τρενών σε αυτές, την εν γένει έλλειψη εμπορικών δικτύων μεταφοράς, την υστέρηση στην ανάπτυξη σύγχρονων υπηρεσιών logistics.

3. Ποιος είναι ο νέος ρόλος του προγραμματισμού και του σχεδιασμού για την Αττική 2020.

Ο στόχος για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και ενίσχυση του ρόλου της Αθήνας ως μεσογειακής και ευρωπαϊκής μητρόπολης συνεχίζει να είναι επίκαιρος.

Για να υλοποιηθεί απαιτείται μεταξύ άλλων:

- Υποστήριξη της δυναμικής της βιομηχανίας και των καινοτόμων επιχειρήσεων με την εξασφάλιση κατάλληλων περιοχών κυρίως με την επανάχρηση, αναδιοργάνωση και πολεοδόμηση εκείνων που ήδη υπάρχουν, που θα ανταποκρίνονται σε όλους τους τύπους ζήτησης και θα διασφαλίζουν παράλληλα την περιβαλλοντική βιωσιμότητα.
- Ανασυγκρότηση πρώην βιομηχανικών περιοχών που κατέχουν προνομιακή θέση στον ιστό της πόλης και ανάδειξή τους σε πολυλειτουργικούς πόλους καινοτομίας και ανάπτυξης.
- Στις νέες συνθήκες χρειάζεται επίσης να προβλεφθούν πολεοδομικά εργαλεία για τη στήριξη της βιομηχανίας και της καινοτομίας, στην

κατεύθυνση της πολιτικής που προωθεί το ΥΠΕΚΑ , όπως για τη βελτίωση του υπάρχοντος κτηριακού αποθέματος της πόλης, με την ανάπτυξη της περιβαλλοντικής τεχνολογίας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, καθώς και με την προώθηση της πράσινης ανάπτυξης . Προώθηση των κατάλληλων εργαλείων πολιτικής γης καθώς και εργαλείων που αφορούν τις υπεραξίες.

Για την αποτελεσματικότητα του προγραμματισμού και του ` σχεδιασμού σημαντικό ρόλο θα παίξουν:

- η μεταρρύθμιση στον τρόπο διακυβέρνησης που επιφέρει ο Καλλικράτης με την αιρετή μητροπολιτική περιφέρεια.
- Οι στοχευμένες στρατηγικές παρεμβάσεις που θα αξιοποιούν τη μέγιστη δυνατή συνέργια τομεακών πολιτικών και δυνάμεων του κρατικού και του ιδιωτικού τομέα στα πλαίσια των ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων.
- Ο συντονισμός των τομεακών με τις χωρικές πολιτικές, η συνέργια μεταξύ υπουργείων, περιφέρειας, πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης, κοινωνικών φορέων και επιμελητηρίων που επιδιώκεται με την λειτουργία του Συμβουλίου του Ρυθμιστικού Σχεδίου, που θεσμοθετήθηκε με πρόσφατο νόμο του Υπουργείου ΠΕΚΑ.
- Ο συντονισμός των πολιτικών για την Αττική με τις πολιτικές για τις γύρω περιφέρειες, για τον ελληνικό χώρο και με τις ευρωπαϊκές πολιτικές
- Η επιμονή στο στρατηγικό και επιχειρησιακό χαρακτήρα του σχεδιασμού και σε στοχευμένες στρατηγικές χωροταξικές παρεμβάσεις. Επισημαίνεται ότι το Ρυθμιστικό 2020 θα συνοδεύεται από Πρόγραμμα Δράσης με προτεραιότητες έργων και πηγές χρηματοδότησης.